
Biserica
în antichitatea
târzie

303 – 604

Henri-Irénée Marrou

colecția Logos

UNIVERSITAS

Titlul original: **L'Église de l'Antiquité tardive (303-604)**

Translation Copyright © 1999 **Editura Teora**

Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparțin Editurii Teora. Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al Editurii Teora.

UNIVERSITAS este un imprint al Editurii Teora.

Copyright © 1985, Editions du Seuil,
pour **L'Église de l'Antiquité tardive**

Director departament UNIVERSITAS: Gelu Diaconu

Coperta: Gheorghe Popescu

Director general: Teodor Răducanu

NOT 2813 UMA BISERICA IN ANTICHITATE

ISBN 973-601-921-7

Printed in Romania

Distribuție:

București: B-dul Al. I. Cuza nr. 39; tel./fax: 222.45.33

Sibiu: Șos. Alba Iulia nr. 40; tel.: 069/21.04.72; fax: 069/23.51.27

Teora - Cartea prin poștă

CP 79-30, cod 72450 București, România

Tel./fax: 252.14.31; e-mail: cpp@teora.kappa.ro

Teora

CP 79-30, cod 72450 București, România

Fax: 210.38.28; e-mail: teora@teora.kappa.ro

Internet: www.teora.ro

Cuprins

I. SECOLUL IV

1. Creștinismul în ajunul marii persecuții	11
Mica pace a Bisericii, 12. – Imperiul târziu: stat totalitar și o nouă religiozitate, 16.	
2. Ultima persecuție și pacea Bisericii	20
Edictele de persecuție și aplicarea lor, 21. – Atitudinea și politica religioasă a lui Constantin, 24.	
3. Biserica în prima jumătate a secolului IV	29
Instituțiile ecleziastice, 29. – Împăratul creștin, 31. – Schismele rezultate în urma persecuției: donatismul, 34.	
4. Arius și conciliul de la Niceea	40
5. Evoluția crizei ariane	45
1. Reacția anti-niceeană în Orient, 49. – 2. Frontul comun anti-sabellian, 50. – 3. Supralicitarea anomeeană și victoria homeismului, 52. – 4. De la Valens la Theodosius, 55.	
6. Originile și etapele de început ale monahismului	62
Sfântul Anton, părintele călugărilor, 63. – I. Grupurile de anahoreți, 66. – II. Cenobitismul pahomian, 68. – III. Comunitatea vasiliană, 70. – IV. Sfântul Hieronim și propaganda ascetică în mediul roman, 71. – V. Mănăstiri episcopale din Occident, 72.	
7. Răspândirea creștinismului în afara lumii romane	74
Imperiul sassanid, 75. – Armenia, 77. – Țările din Caucaz, 78. – Țările arabe, 79. – Etiopia, 80. – Germanii și Wulfila, 81.	
8. Progresele creștinismului în interiorul Imperiului	86
Occidentul latin, 86. – Convertirea în zonele rurale, 89. – Aristocrația și intelectualii, 91.	
9. Vârsta de aur a Părinților Bisericii	95

10. Viața creștină la sfârșitul secolului IV	104
Organizarea Bisericii, 104. – Liturghia și Sfintele taine, 106. – Forme de pietate, 110. – Cultul martirilor, 111. – Pelerinajele, 115.	
11. <i>Christiana tempora</i>	117
Influența creștină asupra legislației, 118. – Limitele creștinării moravurilor, 119. – Dezvoltarea instituțiilor caritabile, 124.	

II. SECOLELE V – VI

1. Dezacordul între Orientul și Occidentul creștin se adâncește	129
--	-----

A. TERITORIILE DIN ORIENT

2. Primele dispute cristologice: de la Apollinarios la Nestorius	136
3. De la conciliul din Efes (431) la cel din Chalcedon (451)	143
4. Opoziția anti-chalcedoniană	153
5. Monofiziți și neo-chalcedonieni	160
6. Soarta bisericilor independente	171
1. Biserica din Persia devine nestoriană, 171. – 2. Armenia și țările din Caucaz disputate de monofizism și chalcedonism, 174. – 3. Biserica din Etiopia se dezvoltă în cadrul monofizismului, 176. – Înaintarea creștinismului (monofizit) în Nubia și Arabia de Nord, 177.	
7. Monahismul oriental în secolele V – VI	180
8. Imperiul de răsărit ca imperiu creștin	188
9. Biserica și pietatea bizantină	197

B. OCCIDENTUL LATIN

10. Pelagianismul	208
11. Consecințele invaziilor barbare	219
12. Sfârșitul erei patristice în Occident	231
13. Apariția creștinătății medievale	249
14. Către convertirea nordului Europei	265

ANEXE

Sigle	279
Note	283
Bibliografie	286
Cronologie	318
Index analitic	327

HĂRȚI

Bisericile din Africa	37
Pentru a ilustra istoria arianismului	46
Bisericile independente	82
Conciliul de la Efes	146
Răspândirea monofizismului în Orient	162
Monahismul în Orient	182
Biserica din Orient: arhiepiscopii și patriarhate	194
Bisericile din Italia	221
Bisericile din Spania	228
Bisericile din Galia	236
Monahismul în Occident	241
Bisericile din insulele britanice	267
Harta generală a Imperiului Roman	352